

FINANSAL KİRALAMA YOLU İLE EDİNİLEN MAKİNE VE TEÇİZATLARIN İNDİRİMLİ KURUMLAR VERGİSİ UYGULAMASI

Mehmet Duman
mehmet@dumanglobal.com
@Duman_Global

1. GİRİŞ

İndirimli kurumlar vergisi uygulaması 28.02.2009 tarihli Resmi Gazete 'de yayımlanan 5838 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile mevzuatımıza girmiştir. Kurumlar vergisi mükelleflerinin, Ekonomi Bakanlığınca yatırım teşvik belgesine bağlanan yatırımlarından, yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanılan hesap döneminden itibaren elde ettikleri kazançları dolayısıyla indirimli kurumlar vergisi uygulamasından faydalanmaları mümkündür.

Buna göre, mükelleflerin, yatırım teşvik belgesi kapsamındaki yatırımlarından elde ettikleri kazançlarının yanı sıra toplam yatırıma katkı tutarının Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen kısmına ilişkin olarak yatırım döneminde diğer faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına da indirimli kurumlar vergisi uygulanması mümkün hale gelmiştir.

Makalemizde uygulamada sıkça karşılaşılan bir sorun olan finansal kiralama yoluyla elde edinilen makine ve teçizatların, Kurumlar Vergisi Kanununun 32/A maddesi kapsamında indirimli kurumlar vergisi uygulanmasına esas yatırıma katkı tutarının belirlenmesinde mal bedelinin mi yoksa finansal kiralama yoluyla temin edilen makine ve teçizat için sadece ödenmiş kira tutarlarının mı dikkate alınacağı hususu açıklanmaya çalışılacaktır.

2. FİNANSAL KİRALAMA YOLU İLE MAKİNE VE TEÇİZAT EDİNME

Finansal kiralama, yatırım yapılan malın mülkiyetinin kiralamayı yapan şirkette kalarak belirlenen kiralar karşılığında kullanım hakkının kiracıya verilmesi ve sözleşmede belirtilen sözleşme süresi sonunda mülkiyetinin kiracıya geçmesini sağlayan bir finansman yöntemidir.

Finansal kiralamaya ilişkin düzenleme 213 sayılı Vergi Usul Kanununa eklenen mükerrer 290. Madde ile yapılmıştır. Buna göre;

*“Kiracı tarafından finansal kiralama işlemine konu iktisadî kıymeti kullanma hakkı ve sözleşmeden doğan borç, kiralama konusu iktisadî kıymetin **rayiç bedeli veya sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı ile değerlendirilir.**”*

Kiralayan tarafından sözleşmeden doğan alacak, kiralama süresi boyunca yapılacak kira ödemelerinin toplam tutarı ile, kiralama konusu iktisadî kıymet ise, bu iktisadî kıymetin bilanço net aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutar ile değerlendirilir. İktisadî kıymetin bilanço net aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutarın sıfır veya negatif olması halinde, iktisadî kıymet iz bedeliyle değerlendirilir ve aradaki fark iktisadî kıymetin elden çıkarılmasından elde edilen kazançlar gibi işleme tâbi tutulur.

Kiralayan tarafından aktifleştirilen alacak tutarı ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark, gelecek dönemlere ait faiz geliri olarak pasifleştirilmek suretiyle değerlendirilir.

Kiralayanın finansal kiralamaya konu iktisadî kıymetin üretimini veya alım satımını yapması halinde, iktisadî kıymetin net bilanço aktif değeri olarak rayiç bedeli dikkate alınır. Rayiç bedel ile maliyet bedeli arasındaki fark, normal bir satış işleminden elde edilen kâr veya zarar olarak işleme tâbi tutulur.

Kiracı tarafından aktifleştirilen finansal kiralamaya konu iktisadî kıymeti kullanma hakkı, kiralama konusu iktisadî kıymet için belirlenmiş esaslar çerçevesinde yeniden değerlemeye ve amortismanına tâbi tutulur.

Bu kapsamında değerlendirilen borç ve alacak tutarları reeskonta tâbi tutulmaz.

Kiracı tarafından finansal kiralama sözleşmesine göre yapılan kira ödemeleri, borç anapara ödemesi ve faiz gideri olarak ayrıştırılır. Ayrıştırma işlemi, her bir dönem sonunda kalan borç tutarına sabit bir dönemsel faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde yapılır.

Kiralayan tarafından gelecek dönemlere ait faiz gelirleri, kiralanan iktisadî kıymetin finansal kiralama sözleşmesinin yapıldığı tarihteki rayiç bedelinden, her bir dönem sonunda anapara geri ödemelerinin düşülmesi sonucu kalan tutar üzerinden sabit bir dönemsel faiz oranı yaratacak şekilde hesaplanması suretiyle tahakkuk ettirilir.

3. İNDİRİMLİ KURUMLAR VERGİSİ UYGULAMASI

Yatırım teşvik belgesi kapsamındaki yatırımlardan elde edilen kazançlara, ilgili teşvik belgesinde yer alan yatırıma katkı ve vergi indirim oranları dikkate alınarak yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanılan hesap döneminden itibaren, yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar indirimli kurumlar vergisi uygulanabilecektir.

III) YATIRIMIN YARARLANACAĞI DESTEK UNSURLARI - BÖLGESEL - ÖNCELİKLİ YATIRIM		
1)	Gümrük Vergisi Muafiyeti	
2)	KDV İstisnası	
3)	Vergi İndirimi	%80, YKO %40
4)	Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği	7 Yıl
5)	Faiz Desteği	

Yatırıma katkı tutarı, indirimli kurumlar vergisi uygulanmak suretiyle tahsilinden vazgeçilen vergi yoluyla yatırımların Devletçe karşılanacak tutarını, bu tutarın yapılan toplam yatırım tutarına bölünmesi suretiyle bulunacak oran ise yatırıma katkı oranını ifade etmektedir.

Örnek 1: (A) A.Ş.'nin yatırım teşvik belgesi kapsamındaki yatırımının toplam tutarı 5.000.000 TL ve yatırıma katkı oranı %25'tir. Bu durumda toplam yatırıma katkı tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır;

Toplam yatırıma katkı tutarı	=	Toplam yatırım harcaması x Yatırıma katkı oranı
	=	5.000.000 TL x %25
	=	1.250.000 TL

Söz konusu toplam yatırıma katkı tutarı, yatırımdan elde edilen kazançta indirimli kurumlar vergisi uygulanmak suretiyle Devletin tahsilinden vazgeçeceği kurumlar vergisi tutarını ifade etmektedir.

Öte yandan Bakanlar Kurulu, yatırım harcamaları içindeki arsa, bina, kullanılmış makine, yedek parça, yazılım, patent, lisans ve know-how bedeli gibi harcamaların oranlarını ayrı ayrı veya topluca sınırlandırmaya yetkili olup bu yetki çerçevesinde çıkarılan 14/7/2009 tarihli ve 2009/15199 sayılı ve 15/6/2012 tarihli ve 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Bakanlar Kurulu Karar (Karar)'ları uyarınca arazi, arsa, royalti, yedek parça ve amortismanına tâbi olmayan diğer harcamalar indirimli kurumlar

vergisi uygulamasına konu edilemeyecektir. Dolayısıyla yatırıma katkı tutarının hesaplanmasında arazi, arsa, royalti ve yedek parça harcamaları ile amortismanla tâbi olmayan diğer harcamalar dikkate alınmayacaktır.

Yatırım teşvik belgesi kapsamındaki yatırımlardan elde edilen kazançlarla ilgili olarak indirimli kurumlar vergisi uygulamasına, yatırımın kısmen veya tamamen işletilmeye başlandığı geçici vergi döneminden itibaren başlanılır. Yatırımın işletilmeye başlandığı geçici vergi döneminden itibaren yatırımdan elde edilen kazançta, teşvik belgesinde yer alan ve vergi indirimi içeren yatırım tutarını aşmamak üzere, gerçekleştirilen yatırım harcaması dolayısıyla hak kazanılan yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar indirimli oranda kurumlar vergisi uygulanır.

Örnek 2: Yeni kurulan (B) A.Ş.'nin 2017 hesap döneminde başlamış olduğu ve yatırım teşvik belgesi kapsamındaki komple yeni yatırımının toplam tutarı 8.000.000 TL'dir. 2018 hesap döneminde kısmen işletilmeye başlanan bu yatırımın 1.000.000 TL'lik kısmı gerçekleştirilmiş ve (B) A.Ş. söz konusu yatırımdan bu hesap döneminde 300.000 TL kazanç elde etmiştir. (Yatırıma katkı oranı: %40, vergi indirim oranı: %60)

Toplam yatırıma katkı tutarı	=	Toplam yatırım harcaması x Yatırıma katkı oranı
	=	8.000.000 TL x %40
	=	3.200.000 TL

2018 hesap döneminde hak kazanılan yatırıma katkı tutarı	=	Gerçekleştirilen yatırım harcaması x Yatırıma katkı oranı
	=	1.000.000 TL x %40
	=	400.000 TL

Buna göre, (B) A.Ş.'nin yatırım teşvik belgesi kapsamındaki bu yatırımından 2018 hesap döneminde elde ettiği kazançta uygulanacak indirimli kurumlar vergisi oranı ile yararlanılan yatırıma katkı tutarı aşağıdaki gibi olacaktır.

İndirimli KV oranı	: [KV oranı - (KV oranı x Vergi indirim oranı)]
	: [%20 - (%20 x %60)] = [%20 - %12] = %8

- Yatırımdan elde edilen kazanç ..... : 300.000 TL
- İndirimli KV olmasaydı ödenecek KV (300.000 TL x %20).....: 60.000 TL
- İndirimli orana göre hesaplanan KV (300.000 TL x %8).....: 24.000 TL
- Yararlanılan yatırıma katkı tutarı (60.000 TL - 24.000 TL).....: 36.000 TL

(B) A.Ş.'nin yatırım teşvik belgesi kapsamındaki yatırımının kısmen işletilmesinden 2018 hesap döneminde elde ettiği 300.000 TL kazancına indirimli kurumlar vergisi uygulanmak suretiyle faydalandığı yatırıma katkı tutarı 36.000 TL'dir. Dolayısıyla, yapılan yatırım harcaması nedeniyle 2018 hesap döneminde hak kazanılan 400.000 TL'lik yatırıma katkı tutarının bu dönemde faydalanılamayan (400.000 TL - 36.000 TL) 364.000 TL'lik kısmından izleyen hesap dönemlerinde bu yatırımdan elde edilen kazançlara indirimli vergi oranı uygulanmak suretiyle yararlanılabilecektir.

4. FİNANSAL KİRALAMA YOLU İLE EDİNİLEN MAKİNE VE TECHİZATLARIN İNDİRİMLİ KURUMLAR VERGİSİ UYGULAMASI

Kurumlar Vergisi Kanununun 6'ncı maddesinin birinci fıkrasında, kurumlar vergisinin, mükelleflerin bir hesap döneminde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı belirtilmiş, maddenin ikinci fıkrasında da, safi kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 38'inci maddesinde de; *"Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet farktır. Bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce: İşletmeye ilave olunan değerler bu farktan indirilir; İşletmeden çekilen değerler ise farka ilave olunur. Ticari kazancın bu suretle tespit*

edilmesi sırasında, Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu kanunun 40 ve 41 inci maddeleri hükümlerine uyulur.” hükmüne yer verilmiştir.

Vergi Usul Kanununun mükerrer 290’inci maddesinde;

*“1. Finansal kiralama işlemlerinde, finansal kiralamaya konu olan iktisadî kıymet ile sözleşmeden doğan hak, borç ve alacakların değerlemesi aşağıdaki esaslara göre yapılır. Kiracı tarafından finansal kiralama işlemine konu iktisadî kıymeti kullanma hakkı ve sözleşmeden doğan borç, **kiralama konusu iktisadî kıymetin rayiç bedeli veya sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı ile değerlendirilir.***

2.Kiracı tarafından aktifleştirilen finansal kiralamaya konu iktisadî kıymeti kullanma hakkı, bu Kanunun mükerrer 298 inci maddesi ve üçüncü kitabının üçüncü kısmının birinci bölümünde kiralama konusu iktisadî kıymet için belirlenmiş esaslar çerçevesinde yeniden değerlemeye ve amortismanına tâbi tutulur.

...

Kiracı tarafından finansal kiralama sözleşmesine göre yapılan kira ödemeleri, borç anapara ödemesi ve faiz gideri olarak ayrıştırılır. Ayrıştırma işlemi, her bir dönem sonunda kalan borç tutarına sabit bir dönemsel faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde yapılır. ...” hükümleri yer almaktadır.

Kurumlar Vergisi Kanununun “indirimli kurumlar vergisi” başlıklı 32/A maddesinde; *“Finans ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar, iş ortaklıkları, taahhüt işleri, 16/7/1997 tarihli ve 4283 sayılı Kanun ile 8/6/1994 tarihli ve 3996 sayılı Kanun kapsamında yapılan yatırımlar ile rödovans sözleşmelerine bağlı olarak yapılan yatırımlar hariç olmak üzere, bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen ve Hazine Müsteşarlığı tarafından teşvik belgesine bağlanan yatırımlardan elde edilen kazançlar, yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanılan hesap döneminden itibaren yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar indirimli oranlar üzerinden kurumlar vergisine tabi tutulur. Bu maddenin uygulamasında yatırıma katkı tutarı, indirimli kurumlar vergisi uygulanmak suretiyle tahsilinden vazgeçilen vergi yoluyla yatırımların Devletçe karşılanacak tutarını, bu tutarın yapılan toplam yatırıma bölünmesi suretiyle bulunacak oran ise yatırıma katkı oranını ifade eder.”* hükümlerine yer verilmiştir.

22.06.2018 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 2018/11930 sayılı BKK'nın;

– 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında, *“Finansal kiralama yöntemiyle yapılacak yatırımlarda finansal kiralamaya konu makine ve teçhizata ait toplam tutarın, her bir finansal kiralama şirketi için 1 inci, 2 nci, 3 üncü ve 4 üncü bölgelerde asgari beşyüzbin Türk Lirası, 5 inci ve 6 ncı bölgelerde ise asgari üçyüzbin Türk Lirası olması gerekir. Finansal kiralama yöntemiyle yapılacak yatırımlarda finansal kiralamaya konu makine ve teçhizata ait toplam tutarın, her bir finansal kiralama şirketi için asgari ikiyüzbin Türk Lirası olması gerekir.”*

– 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasında, *“Finansal kiralama yöntemiyle gerçekleştirilecek yatırımlar için finansal kiralama şirketi adına ayrı bir teşvik belgesi düzenlenmez.”* hükmü yer almaktadır.

20.06.2012 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 2012/1 seri no.lu Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulamasına ilişkin Tebliğin 20. maddesinin birinci fıkrasında, *“Teşvik belgesi kapsamında yer alan makine ve teçhizatın tamamı veya bir kısmı finansal kiralama yolu ile temin edilebilir.”* açıklaması yer almıştır.

Yukarıda zikredilen, VUK Mükerrer 290 madde gereği, bir finansal kiralama sözleşmesi süresi boyunca ödenen kira bedellerinde yer alan anapara tutarlarının kiralama konusu kıymetin rayiç bedelinden düşük olacağından, net aktif değerlemesi yapılırken, kümülatif olarak ödenen anapara tutarlarının dikkate alınması gerektiği tartışmasız bir gerçektir. Anılan madde hükmünün finansal kiralamanın ruhu ile de örtüştüğü düşünülmektedir. Kiralama süresi boyunca finansal kiralama konusu kıymetin mülkiyeti, kiraya veren de, zilyedi ise kiracıda kalmaktadır. Finansal kiralama sisteminde, sözleşmede belirtilen sürenin tamamlanması sistemin esaslı unsurlarındandır. Herhangi bir sebeple ile sözleşmede belirtilen süre tamamlanmadan sözleşme son bulur ise, tam anlamıyla bir finansal kiralamadan da bahsetmek mümkün olmayacaktır. Sözleşmenin süresinden önce kiracının elinde olmayan nedenlerden dolayı son bulması halinde kıymetin hem mülkiyeti hem de zilyedi kiraya verene geçmektedir. Burada kiracının elinde kalan sözleşme son bulana dek ödediği kiraların içerisinde kalan anapara tutarlarından başka bir tutar olmayacaktır. Tam da bu noktadan olaya bakıldığında sözleşmenin son bulması halinde yapılan yatırım tutarı, ödenen anapara tutarları olduğu açıkça görülebilmektedir.

Yatırım teşvik mevzuatı açısından finansal kiralama sözleşmesi devam ettiği sürece, söz konusu tutarın tamamı yatırım olarak kabul edilmektedir. Örnek verecek olur isek; 5 yıllığına kiralanmış bir kıymet içeren yatırım teşvik belgesi için kapama vizesi başvurusu yapıldığında, ilgili kıymet yatırım mahallinde ve sözleşmesi devam ediyor ise yatırım yapılmış olduğu kabul edilmektedir.

Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere, vergi parametreleri ile yatırım teşvik uygulama parametreleri farklılık göstermektedir. Bu durum, finansal kiralama şirketlerinin pek de istemediği bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Örnek-3:

Savunma sanayi sektöründe faaliyet gösteren Yatırım teşvik belgesi sahibi ÖRNEK A.Ş., 01.06.2018 tarihinde 1.500.000.-TL bedelle bir kaplama hattını kiralamıştır. Sözleşmeye göre 60 ay boyunca 26.161,10-TL/Ay KDV HARİÇ kira ödemesi yapacaktır. Kiracıya maliyeti 2.069.666.-TL olacaktır. Peşinat olarak 500.000.-TL verilmiştir. 31.12.2018 tarihine kadar ödenecek olan anapara tutarı 50.000.-TL, faiz olarak ise 106.966,60.-TL ödemiş olsun.

Örnek A.Ş. 'nin 2018 yılı Ticari Kazancı 2.850.000.-TL'dir.

(Yatırıma Katkı Oranı (YKO) %40, Vergi İndirimi : %80)

Buna göre;

Finansal Kiralama Yöntemi;

İnd. Kur. Vergisi Açısından Yatırım Harcama Tutarı: 500.000-TL + 50.000-TL = 550.000-TL

2018 yılı Yatırıma Katkı Tutarı Tavanı : 550.000-TL x %40 = 220.000-TL

İndirimli Kurumlar Vergisi Matrahı : 550.000-TL

İndirimli Kurumlar Vergisi Oranı : **%4,40** [%22 – (%22 x %80)]

İndirimli Kurumlar Vergisi Tutarı : 24.200-TL

Yatırıma Katkı Tutarı (2018) : 96.800-TL

Genel Orana Tabi Vergi Matrahı : 2.300.000-TL

Genel Orana Hesaplanan Kurumlar Vergisi : 506.000-TL [%22]

Toplam Ödenecek Kurumlar Vergisi : 530.200-TL

2018 yılı için yatırımcının sağladığı vergi avantajı 96.800-TL'dir.

Aynı yatırım banka kredisi veya öz kaynakla finanse edilse idi hesaplama aşağıdaki gibi olacaktır.

İnd. Kur. Vergisi Açısından Yatırım Harcama Tutarı: 1.500.000-TL

2018 yılı Yatırıma Katkı Tutarı Tavanı : 1.500.000-TL x %40 = 600.000-TL

İndirimli Kurumlar Vergisi Matrahı : 1.500.000-TL

İndirimli Kurumlar Vergisi Oranı : %4,40 [%22 – (%22 x %80)]

İndirimli Kurumlar Vergisi Tutarı : 66.000-TL

Yatırıma Katkı Tutarı (2018) : 264.000-TL

Genel Orana Tabi Vergi Matrahı : 1.350.000-TL

Genel Orana Hesaplanan Kurumlar Vergisi : 297.000-TL

Toplam Ödenecek Kurumlar Vergisi : 363.000-TL

2018 yılı için yatırımcının sağladığı vergi avantajı 264.000-TL'dir.

Satın almanın finansal kiralamaya göre 167.200.-TL daha avantajlı olduğu görülmektedir.

Not: Örnek A.Ş. nin teşvik/vergi mevzuatı açısından yatırım döneminde olduğu kabul edilmiştir.

5. SONUÇ

VUK'un değerlendirme hükümleri gereği, finansal kiralama konusu kıymetlerin, İndirimli kurumlar vergisi uygulaması açısından ilk yıllarda dezavantajlı olduğu görülmektedir.

Günümüz koşullarında (teşvik belgeli yatırımlar için) ister finansal kiralama yapın, ister banka kredisi kullanın işletmeden aylık nakit çıkışının aynı tutarlarda olduğu görülecektir.

Yazımızdaki örneğimizden de görüleceği üzere banka kredisi kullanılarak yapılan yatırımın, finansal kiralamaya göre **167.200.-TL** daha avantajlı olduğu görülmektedir. Nakit yönetiminin işletmeler için hayati önem taşıdığı bugünlerde yatırımın finansman planlaması yapılırken bu hususun gözden ırak tutulmaması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu,
- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu,
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu,
- 5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı,
- 2018/11930 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı,
- 2012/1 seri no.lu Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulamasına ilişkin Tebliğ,
- Kırşehir Vergi Dairesi Başkanlığının 10.05.2016 tarih ve 66491453-007-3 sayılı özelgesi.